

MARIJAN KOŠIČEK

BRONHIJALNA ASTMA PRI RADU SA SVILENIM ČAHURAMA

U ambulanti jedne tekstilne tvornice javio se na pregled P. J., namještenik stanice za otkup svilenih čahura u toj tvornici. Pacijent se tužio na otežano disanje pri kretanju i radu, na stalan kašalj s izbacivanjem žilave sluzi, te na povremene astmatičke napadaje. Radna i morbidna anamneza dala je ove podatke: Bolesnik ima 58 godina. Do prije pet godina bavio se novinarstvom i nikad nije bolovao ni od kakve ozbiljnije bolesti. Tada se počeo baviti pčelarstvom. Nakon tri nedjelje rada s pčelinjim produktima dobio je na obje ruke jaki ekzem, tako da je na neko vrijeme morao napustiti taj posao. Promjene na koži doskora su nestale, no ubrzo su se opet pojavile, čim je pacijent ponovo počeo raditi oko pčela. Ekzem se smirivao pri svakom prekidu rada s pčelama, te je bilo očito, da je neki pčelinji produkt senzibilizirao kožu. Ispitivanja pomoću kožnih testova pokazala su, da je bolesnik alergičan prema pčelinjoj smoli »propolis«, koju pčele upotrebljavaju kao ljepilo za pojedine dijelove saća. Budući da nikakva terapija ni zaštita nisu pomogle, pacijent je bio primoran da napusti pčelarsko zvanje. Posvetio se svilarstvu i primio namještenje u stanici za otkup svilenih čahura. U toj stanici se u toku ljetnih mjeseci otkupljuju od seljaka čahure dudova prelca. Čahure se u naročitim bubnjevima griju pomoću vrućeg zraka, da bi se ubila gusjenica, a zatim se suše, sortiraju i pakuju u vreće, koje onda još neko vrijeme vise u skladištu. Odatle se čahure šalju u tvornicu na preradu u svilena vlakna. Sav posao oko sušenja i sortiranja čahura vrši se obično na otvorenom prostoru. Pri prebacivanju i rastresivanju čahura diže se vrlo fina i prostim okom jedva zamjetljiva prašina. Već prvih dana rada u toj otkupnoj stanici P. J. je dobio hunjavicu, koja nikako nije htjela prestati, premda je bilo ljeto. U početku su ga oči pekle i suzile mu. Tek što su se te smetnje smirile, dobio je bolesnik, kad je jednog dana ušao u skladište, gdje su visile vreće sa svilcnim čahurama, žestok napad bronhijalne astme. Od onda su učestali astmatički napadaji za vrijeme, dok je boravio u blizini svilenih čahura. Tegobe su potpuno prestajale, kad P. J. nekoliko dana nije dolazio u otkupnu stanicu, da bi se smjesta opet pojavile, čim

se približio svilenim čahurama. Kad je pacijent spoznao, da je alergičan prema finim česticama, koje se ljušte sa čahura i lebde u zraku, stao se kloniti čahura i nastojao, da što manje boravi u njihovoj blizini. Napadaji su tako s vremenom postajali sve rjeđi i blaži. Ali se razvijalo otežano disanje pri svakom naporu i stalan kašalj, što sad već traje četiri godine.

Pri pregledu bolesnika moglo se je ustanoviti ovo stanje: Pacijent je pikničke konstitucije, dobro ishranjen, afebrilan. Usne su nešto cijanotične, a opaža se lagana dispnoa i pri mirovanju. Prsni koš je bačvastog oblika s proširenim međurebarnim prostorima. Pluća daju sonorani i duboki perkutorni zvuk, a plućne baze su spuštene i slabo pomične. Disanje je grubo i pooštreno, s jako produžcnim empirijem i oslabljenim inspirijem, a popraćeno je mnogobrojnim vlažnim i suhim hropcima, koji su razasuti preko cijelih pluća. Taj nalaz govori za plućni emfizem s kroničnim difuznim bronhitisom, što potvrđuje i rentgenska dijaskopija. Srce je nešto povećano s pojačanim drugim tonom iznad aorte i arterije pulmonalis. Puls je ubrzan (88), pravilan i tvrd, a krvni tlak je nešto povišen (RR = 170/100). Ostali nalaz je b. o. Sadašnje bolesnikovo stanje posljedica je čestih astmatičnih napadaja, a kao dalja komplikacija nastalo je oštećenje srca. Bolesniku je uz liječenje preporučena promjena zvanja, no on to odbija, jer za nekoliko sedmica odlazi u mirovinu.

U raznim zvanjima čovjek ima dosta mogućnosti da dođe u dodir sa tvarima, koje će ga senzibilizirati i tako kod njega izazvati alergične pojave. U radnom procesu najviše je izvrnuta senzibilizaciji koža. Poznato je, da su profesionalne dermatoze najčešće profesionalne bolesti, a među ovima priličan procenat otpada na alergične dermatoze. No profesionalna alergija može se pojaviti i na drugim organima, pa se tako i bronhijalna astma može razviti kao profesionalna bolest. Ona je često opisana kod pekara, krznara, apotekara i u različitim drugim zvanjima. No manje je poznato, da je mogu izazvati i svilene čahure. Možda postoji neka veza između preosjetljivosti našeg bolesnika prema pčelinjoj smoli i njegove preosjetljivosti prema nepoznatoj tvari u svilenim čahurama. I dudov prelac izlučuje neku ljepljivu tvar, kojom sljepljuje svilena vlakna u čahuru. Možda je ta tvar po svom sastavu slična pčelinjoj smoli, pa bi na taj način bilo razumljivo, da je naš bolesnik alergičan i prema pčelinjem produktu i prema svilenom čahuri.

*Higijenski zavod,
O s i j e k*